

Nr 37.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 13 och 28 §§ epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443) m. m.

Genom en den 14 mars 1952 dagtecknad proposition, nr 184, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden,

dels föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 13 och 28 §§ epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443); samt

2) lag om skyddsypning vid krig eller krigsfara m. m.,

dels ock anhållit om riksdagens yttrande över vid propositionen fogat förslag till kungörelse om tillägg till 7 § livsmedelsstadgan den 21 december 1951 (nr 824).

De vid propositionen fogade författningsförslagen äro av följande lydelse:

1) L a g

om ändrad lydelse av 13 och 28 §§ epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443).

Härigenom förordnas, att 13 och 28 §§ epidemilagen den 19 juni 1919¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

13 §.

Då till — — — länsstyrelsen ankomma.

Det åligger ock länsstyrelsen att, då pest, kolera, smittkoppor eller fläckfeber yppar sig inom länet eller annan smittsam sjukdom uppträder

(Föreslagen lydelse)

13 §.

1 mom. Då till — — — länsstyrelsen ankomma.

Det åligger ock länsstyrelsen att, då pest, kolera, smittkoppor eller fläckfeber yppar sig inom länet eller annan smittsam sjukdom uppträder

¹ Senaste lydelse av 28 §, se SFS 1948:457.

(Gällande lydelse)

synnerligen elakartat eller vunnit större utbredning, till chefen för *civildepartementet* och till medicinalstyrelsen ofördröjligen göra anmälan därom samt meddela underrättelser om sjukdomens fortgång och om de åtgärder, som i anledning därav blivit vidtagna.

Sådan anmälan — — — stycket sägs.

(Föreslagen lydelse)

synnerligen elakartat eller vunnit större utbredning, till chefen för *inrikesdepartementet* och till medicinalstyrelsen ofördröjligen göra anmälan därom samt meddela underrättelser om sjukdomens fortgång och om de åtgärder, som i anledning därav blivit vidtagna.

Sådan anmälan — — — stycket sägs.

2 mom. Då riket befinner sig i krig eller krigsfara eller eljest utomordentliga förhållanden påkalla det, äger Konungen eller, då riket är i krig, myndighet som Konungen bestämmer förordna om avspärning av visst område för att hindra spridning av smittsam sjukdom. Har förordnande meddelats om sådan avspärning, ankommer det på myndighet som angives i förordnandet att bestämma, huruvida och under vilka förutsättningar person, som uppehåller sig inom det avspärrade området, får lämna detta eller annan beträda detsamma.

28 §.

Underlåter hushållsföreståndare — — — med dagsböter.

Lag samma — — — — — 4 § 2 mom. åligger.

28 §.

Den som obehörigen lämnar eller beträder område, vilket avspärrats jämlikt 13 § 2 mom., straffes med dagsböter eller fängelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1952.

2) L a g

om skyddsympning vid krig eller krigsfara m. m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Då riket befinner sig i krig eller krigsfara eller eljest utomordentliga förhållanden påkalla det, äger Konungen till förekommande av smittsam sjukdom förordna, att envar, som vistas inom riket eller viss del därav, skall undergå skyddsympning. Förordnande om skyddsympning må ock meddelas för allenast vissa befolkningsgrupper, som äro eller kunna bliva särskilt utsatta för smitta.

Beträffande ympning mot smittkoppsjukdom (skyddskoppympning) samt skyddsympning inom försvarsväsendet gäller vad därom är särskilt stadgat.

2 §.

Från ympning skall den undantagas, som vederbörande ympare finner till följd av sjukdom eller sjukdomsanlag eller allmän svaghet kunna komma att erhålla men av ympningen.

3 §.

Den som underlåter att fullgöra ympningsplikt, varom förordnande meddelats enligt denna lag, straffes med böter från och med fem till och med femtio kronor; och äge rätten att vid vite förelägga honom att fullgöra sin ympningsplikt.

4 §.

Konungen meddelar de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1952.

3) Kungörelse

om tillägg till 7 § livsmedelsstadgan den 21 december 1951 (nr 824).

Härigenom förordnas, att i 7 § livsmedelsstadgan den 21 december 1951 skall införas ett nytt moment, betecknat 3 mom., av följande lydelse.

7 §.

3 mom. Då riket befinner sig i krig eller krigsfara eller eljest utomordentliga förhållanden påkalla det, äger Kungl. Maj:t, där viss vara eller vara från viss plats kan antagas förorsaka sjukdom eller överföra smitta eller eljest särskilda skäl föreligga, förordna, att sådan vara icke får saluhållas såsom livsmedel eller överlämnas till annan för att användas såsom livsmedel. Har sådant förordnande meddelats, skall beträffande varan gälla vad i denna stadga föreskrives om vara, vilken jämlikt 1 mom. ej får saluhållas.

Befinner sig riket i krig, må förordnande enligt första stycket meddelas av myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer.

Finner hälsovårdsnämnd eller länsstyrelse, att anledning föreligger att meddela förordnande enligt första stycket, skall nämnden eller länsstyrelsen ofördröjligen göra anmälan därom till Kungl. Maj:t eller, där Kungl. Maj:t uppdragit åt underordnad myndighet att meddela dylikt förordnande, till denna myndighet.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1952.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda författningsförslagen, får utskottet, i den mån redogörelse här för icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I syfte att inför ett skärpt läge förbättra våra skydds- och försvarsmöjligheter mot biologisk krigföring och överhuvudtaget vår beredskap på bl. a. epidemibekämpandets område föreslås i propositionen ändringar och tillägg i epidemilagen och livsmedelsstadgan samt en ny lagstiftning om skyddsympning vid krig eller krigsfara m. m.

Förslaget till ändring i epidemilagen innebär, att Konungen eller, under krig, länsstyrelse skall äga förordna om avspärrning av ett nedsmittat område för att isolera det från landet i övrigt. Förordnande avses skola kunna meddelas vid krig, krigsfara samt eljest då utomordentliga förhållanden påkalla det. Enligt den föreslagna lagstiftningen om skyddsympning vid krig m. m. skall Konungen i ett dylikt läge till förekommande av smittas spridning kunna förordna om obligatorisk skyddsympning. Förslaget om tillägg till livsmedelsstadgan innebär slutligen, att Konungen eller under krig myndighet, som Konungen bestämmer, får befogenhet att i en motsvarande situation föreskriva, att visst livsmedel eller livsmedel från viss ort icke skall få saluhållas.

De föreslagna författningarna avses skola träda i kraft den 1 juli 1952.

Det skall här anmärkas, att Kungl. Maj:t till innevarande års riksdag avlåtit proposition (nr 130) om vissa åtgärder för att höja beredskapen mot biologisk krigsföring. Till grund för de förslag, som framlagts i nämnda proposition, har legat i första hand ett av särskilda, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 juni 1949 utsedda *sakkunniga rörande bakteriologisk krigsföring* den 26 april 1951 avgivet preliminärt betänkande om skyddet av människor och djur mot biologisk krigsföring (ej tryckt; hemligstämplat) jämte däröver avgivna yttranden.

I. Ändringar i epidemilagen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Hedlund, har rörande ändringarna i epidemilagen anfört bland annat.

»I likhet med de sakkunniga anser jag det därför vara nödvändigt att som en beredskapsåtgärd införa möjlighet att förordna om avspärrning av ett nedsmittat område för att isolera detta från landet i övrigt. Bestämmelser härom torde böra införas i epidemilagen. Rörande den närmare utformningen kan jag i huvudsak ansluta mig till de sakkunniga. I lagen torde sålunda böra införas en fullmakt för Konungen att vid krig eller krigsfara samt eljest, då utomordentliga förhållanden påkalla det, förordna om avspärrning av visst område för att hindra spridning av smittsam sjukdom. De sakkunnigas förslag synes emellertid böra jämkas i så måtto att rätten för en underordnad myndighet att förordna om avspärrning begränsas till krigsfallet. Det bör nämligen icke överlätas åt sådan myndighet att bedöma när »krigsfara» föreligger eller »utomordentliga förhållanden» äro förhanden. Skulle det anses erforderligt att Kungl. Maj:t redan i ett sådant läge delegerar sina befogenheter enligt den föreslagna lagstiftningen, synes detta i allmänhet kunna ske med stöd av lagen den 13 mars 1942 med särskilda bestämmelser angående stats- och kommunalmyndigheterna och deras verksamhet vid krig eller krigsfara (administrativa fullmaktslagen).

I den föreslagna lagbestämmelsen har ej angivits till vilken myndighet delegation bör ske. De sakkunniga ha i första hand tänkt sig att uppgiften skulle anförtros åt länsstyrelse. Såsom länsstyrelsen i Kronobergs län framhållit torde det emellertid vara lämpligast att, där civilbefälhavare finnes, låta denne anbefalla den avspärrning under krig, det här är fråga om. Då civilbefälhavarna enligt den för dem utfärdade instruktionen ha att samordna den civila verksamheten inom civilområdet i samråd med vederbörande militärbefälhavare eller kårchef, erhålles härigenom automatiskt den nödvändiga samordningen av ett avspärrningsförordnande med de militära åtgärderna.

De sakkunniga ha föreslagit, att den nya bestämmelsen om rätt att förordna om avspärrning skulle införas i ett andra stycke av 24 § epidemilagen. Stadgandet synes emellertid närmare anknyta till 13 § nämnda lag, i vilken paragraf länsstyrelsen ålägges att vidtaga vissa åtgärder, då svårare smittsam sjukdom visar sig eller redan yppats inom länet, bl. a. under vissa förutsättningar att göra anmälan därom till chefen för inrikesdepartementet. Den i det föregående förordade bestämmelsen torde därför böra införas som ett andra moment i 13 § epidemilagen. Härjämte bör enligt de sakkunnigas förslag en särskild bestämmelse om straff för den som obehörigen lämnar eller beträder område, vilket avspärrats enligt denna nya föreskrift, införas i 28 § nämnda lag.»

II. Lag om skyddsympning vid krig m. m.

De sakkunnigas förslag till lag om skyddsympning vid krig m. m. avsluter sig nära till lagen den 18 juli 1942 om skyddsympning inom försvarsväsendet. Behov av att såsom i denna lag skett bereda möjlighet för obligatorisk skyddsympning även mot annan än smittsam infektionssjukdom har dock icke ansetts föreligga. Även de sakkunnigas förslag till tillämpningsföreskrifter överensstämma i princip med motsvarande föreskrifter till nyssnämnda lag av 1942 (kungörelse SFS 1942: 725).

Föredragande departementschefen förordar, att en lagstiftning om obligatorisk skyddsympning mot smittsamma sjukdomar i allmänhet genomföres i huvudsak enligt de sakkunnigas förslag, och anför i propositionen vidare: »Detta innebär, att förordnande skulle få meddelas vid krig, krigsfara eller eljest då detta påkallas av utomordentliga förhållanden. Förordnande bör kunna avse såväl envar, som vistas inom riket eller viss del därav, som vissa befolkningsgrupper, vilka äro eller kunna bliva särskilt utsatta för smitta. I likhet med vad som gäller enligt 1942 års lag torde den få undantagas från ympning, som vederbörande ympare finner till

följd av sjukdom, sjukdomsanlag eller allmän svaghet kunna komma att erhålla men av ympning. Något ytterligare undantag anser jag icke påkallat. Hinder bör dock icke möta att begränsa förordnandet så att vissa kategorier undantagas. Straffbestämmelserna synas böra utformas på samma sätt som i 1942 års lag, d. v. s. straffet bör bestämmas till penningböter 5—50 kronor, varjämte rätten bör kunna vid vite förelägga den dömde att fullgöra sin ympningsplikt.»

III. Tillägg till livsmedelsstadgan.

Föredragande departementschefen anför i propositionen i denna del bland annat följande.

»I likhet med vad som f. n. gäller är enligt den nya livsmedelsstadgan, som träder i kraft den 1 juli 1952, hälsovårdsnämndens befogenhet att ingripa mot hälsofarliga livsmedel i princip begränsad till nämndens eget område. Detta torde, som de sakkunniga framhållit, innebära vissa olägenheter, om genom sabotage en viss livsmedelsfabriks produktion infekteras i syfte att sprida smitta över ett större område. Det synes för sådana fall erforderligt att det med omedelbar verkan för spridningsområdet eller hela landet kan föreskrivas, att vissa livsmedel eller livsmedel från viss plats icke får saluhållas. Livsmedelsstadgan innehåller sådana generella föreskrifter endast beträffande vissa speciella livsmedel samt några i stadgans 7 § 2 mom. uppräknade varor. Jag kan därför ansluta mig till de sakkunnigas förslag att i livsmedelsstadgan införa befogenhet för Kungl. Maj:t att förklara, att vissa varor skola vara jämställda med de varor, beträffande vilka i stadgan uttryckligen angivits att de ej få saluhållas. Förordnande bör kunna avse icke endast viss vara utan även vara från viss plats. Förutsättningarna för ett sådant förordnande torde böra angivas på samma sätt som i de här tidigare behandlade författningarna, d. v. s. att krig eller krigsfara råder eller att eljest utomordentliga förhållanden påkalla det.

De sakkunniga ha förordat att befogenhet att meddela förklaring, som här avses, skulle kunna delegeras till myndighet som Kungl. Maj:t bestämde. I likhet med vad som förut sagts om motsvarande förordnande enligt en föreslagen ny bestämmelse i epidemilagen bör sådan delegation emellertid endast få ske under krig. Anses det nödvändigt att delegera redan innan krigstillstånd inträtt, torde detta få ske med stöd av administrativa fullmaktslagen.

Utöver vad nu sagts har jag intet att erinra mot de sakkunnigas förslag om ett tillägg till livsmedelsstadgan. Med hänsyn till den föreslagna bestämmelsens samband med föreskrifterna i 7 § nämnda stadga torde den emellertid böra infogas som ett nytt moment i denna paragraf.»

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de genom propositionen framlagda författningsförslagen och ansluter sig till vad föredragande departementschefen yttrat beträffande det ifrågasatta tillägget till livsmedelsstadgan.

På grund härav får utskottet hemställa,
att riksdagen måtte

A. antaga de genom förevarande proposition framlagda lagförslagen samt

B. i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet anfört rörande det vid propositionen fogade förslaget till kungörelse om tillägg till 7 § livsmedelsstadgan den 21 december 1951 (nr 824).

Stockholm den 2 maj 1952.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Wahlund, Sunne, Wistrand, Uhlén, Nerman, Bengtson och Ahlberg;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Igelsbo, Hellbacken, Nilsson i Göteborg, Hagård, Huss och fru Ewerlöf.
